

Seleucia

Sayı XIV - 2024

Olba Kazısı Serisi

Seleucia XIV

Olba Kazısı Serisi

Seleucia, uluslararası hakemli dergidir ve her yıl Mayıs ayında bir sayı olarak basılır. Yollanan çalışmalar, belirtilen yazım kurallarına uygunsayınlanı, çalışması yayınlanan her yazar, çalışmanın baskı olarak yayınlanmasını kabul etmiş ve telif haklarını Seleucia yayınına devretmiş sayılır. Seleucia kopya edilemez ancak dipnot referans gösterilerek yayınlarda kullanılabilir.

Seleucia Dergisi, Sayı IV - 2014'den itibaren TR Dizin Ulakbim'de ve 2021'den itibaren Erih Plus'ta taranmaktadır.

<http://www.seleuciadergisi.com>

Editörler

Emel Erten
Diane Favro
Fikret Yeğül
Murat Özyıldırım (Baş Editör)
Yavuz Yeğün

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Halit Çal
Prof. Dr. Çiğdem Dürüşken
Prof. Dr. Efrumiye Ertekin
Prof. Dr. Emel Erten
Prof. Dr. Diane Favro
Prof. Dr. Turhan Kaçar
Prof. Dr. Sedef Çokay Kepçe
Prof. Dr. Gülgün Koroğlu
Prof. Dr. Erendiz Özbayoğlu
Prof. Dr. Harun Taşkiran
Prof. Dr. Mehmet Tekocak
Prof. Dr. Ceren Ünal
Prof. Dr. Fikret K. Yeğül
Prof. Dr. Ayşe Fatma Erol
Doç. Dr. Erkan Alkaç
Doç. Dr. Sabri Arıcı
Doç. Dr. Fiğen Çevirici Coşkun
Doç. Dr. Merih Erek
Doç. Dr. Kasım Oyarçın
Doç. Dr. Fikret Özbay
Doç. Dr. Sema Sandalcı
Doç. Dr. Muammer Ulutürk
Doç. Dr. Yavuz Yeğün
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Murat Özgen
Dr. Vujadin Ivanisevic
Dr. Murat Özyıldırım

Seleucia
Olba Kazısı Serisi
Sayı: XIV
Yıl: 2024

ISSN: 2148-4120
ISBN: 978-625-6925-52-6

Yazışma Adresi

Dr. Murat Özyıldırım
Mersin Üniversitesi
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Arkeoloji Bölümü
Çiftlikköy Kampüsü, 33343 Mersin - Türkiye.
Tel: 00 90 324 361 00 01 - 4735
E-posta: muratozyildirim@mersin.edu.tr

Yayının Adı: Seleucia (Dergi)

Yayın Türü: Yerel Süreli Yayın

Yayın Şekli: Yıllık - Türkçe ve İngilizce.

Yayın Sahibi: Bilgin Kültür Sanat Org. Yay. Bas.
Dağ. Paz. Gıd. İnş. San ve Tic. Ltd. Şti. adına
Engin Devrez

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Engin Devrez

Yayının İdare Adresi: Bilgin Kültür Sanat Şti. Ltd.
Selanik 2 Cad. 64/13, Karadeniz İşhanı 3. Kat
Kızılay - Ankara
Tel: 0312 419 85 67
Sertifika no: 20193
www.bilginyayinevi.com
E - posta: bilginkultursanat@gmail.com

Baskı

Dijital Baskı Merkezi (Osman Sami Solak)
İvedikköy Mh. 1492. Cd. Yenimahalle / AN-
KARA
Tel: 0533 577 6514
Matbaa Sertifika No: 70810

Teknik Düzenleme

Arş. Gör. Burak Erdem

Dağıtım

Selanik 2 Cad. 64/13, Karadeniz İşhanı 3. Kat
Kızılay - Ankara
Tel: 0312 419 85 67

Seleucia | Sayı XIV | Mayıs 2024

A Comment on the Two Mold-Blown Glass Vessels from Anatolia: Christian Affiliations in Roman Imperial Glass
Anadolu Buluntusu Kalıba Üfleme İki Cam Vazo Konusunda Bir Yorum: Roma İmparatorluk Dönemi Camcılığında Hristiyanlıkla İlgili Çağrışımlar
Emel Erten – Güven Sevencan
11

Isaura Territoriumu'ndan Yeni Bir Yazıt
A New Inscription From Isaura's Territorium
Osman Doğanay - Murat Aydaş
23

2017-2019 Lebedos Yüzey Araştırmalarında Ele Geçen Siyah Firnisli Attika Seramikleri
Attic Black-Glazed Pottery from Lebedos Discovered During Archaeological Surveys from 2017 to 2019
Figen Çevirici-Coşkun
31

Ahlat Müzesi'nden Bir Grup Urartu Eseri
A Group of Urartian Artifacts from Ahlat Museum
Bilcan Gökçe - Mikail Ercek - İlhan Kılıç
65

Sinop Balatlar Kilisesi Kazılarında Ele Geçen Herakleia Pontika Amphora Buluntuları
Heracleia Pontica Amphorae from Sinop Balatlar Church Excavations
Gülseren Kan Şahin – Ebru Batmaz
85

Yeni Arkeolojik Araştırmalar Işığında Avanos ve Çevresi: Geç Hellenistik Dönemden Geç Antik Çağ'a
Avanos and its Environs in the Light of Recent Archaeological Research: From the Late Hellenistic Period to Late Antiquity
Handan Yıldızhan
119

Trade Relations of Tarsus in the Light of Amphora Finds: From Roman Imperial Period to Late Antiquity
Amphoralar Işığında Tarsus'un Ticari İlişkileri: Roma İmparatorluk Dönemi ve Geç Antik Çağlar
Erkan Alkaç
149

British Museum'da Bulunan Phryg Başlıklı ve Yaşmaklı Bir Büst
The Bust with Phrygian Cap and Yashmak in the British Museum
Meral Hakman
167

Eminler Höyük Erken Tunç Çağı III Seramik Buluntuları ve MÖ III. Binyıl Sonlarında Karaman Ovası
Eminler Höyük Early Bronze Age III Pottery and Karaman Plain at the End of the 3rd Millennium BC
Yalçın Kamış – Tuğçe Şener
187

A Stamped Rhodian Amphora from the British Museum: A New Eponym-Fabricant Couple
British Museum'dan Müburlü Bir Rhodos Amphorası: Yeni Bir Yönetici-Üretici Çifti
Erkan Alkaç – Handegül Canlı
217

Sisan Höyük'ten Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri
Hellenistic and Roman Pottery from Sisan Höyük
Hatice Körsulu – Cemile Gültekin
229

Koloe (İzmir-Kiraz) Buluntusu Roma Heykeltıraşlık Eserleri Üzerine Yorumlar
Comments on the Roman Sculpture from Koloe (Kiraz - İzmir)
Ali Özkan
273

Büyük Deller Hellenistik Dönem Seramikleri Üzerine Ön Değerlendirmeler
Preliminary Analysis of the Hellenistic Pottery from Büyük Deller
Burcu Tüysüz - Işıl Demirtaş - Pınar Çaylı
297

Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium
A Group of Terracotta Unguentaria from Akşehir Nasreddin Hodja Archaeology and Ethnography Museum
Nizam Abay – Cüneyt Öz
329

PRAEFATIO

Seleucia'nın 2024 yılı, XIV. sayısını okurlarımıza sunmaktan ve bu sayıda da seçkin arkeolojik çalışmalara yer vermekten dolayı gurur ve mutluluk duymaktayız.

Seramik çalışmalarının ağırlıklı olduğu bu sayımızda özellikle de Orta Anadolu seramik buluntuları konusundaki çalışmalara yoğunluklu olarak yer verilmektedir. Cappadocia'daki Aksaray Büyük Deller kazısı ile Lycaonia bölgesindeki Karaman Sisan Höyük kazısı seramiklerine ilişkin makalelerin yanında Karaman Eminler Höyük araştırmalarında tespit edilen Erken Tunç Çağı III seramik buluntularına ilişkin çalışma bölge tarihinin çok daha erken evrelerini yansıtmakta; MÖ üçüncü binyıl sonlarında Karaman Ovası yerleşimleri konusunda aydınlatıcı bilgiler sunmaktadır. Yine Orta Anadolu arkeolojisini aydınlatan verileri içeren bir makale de Cappadocia'da Avanos ve çevresinde yapılan yüzey araştırmalarının sonuçlarını okuyucularımıza sunmaktadır. Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi koleksiyonunda yer alan bir grup pişmiş toprak unguentarium'un ele alındığı çalışmada incelenen eserlerin birçoğu her ne kadar müzeye satın alma ve zoralık yolu ile ulaşmış olsalar da bunların bir kısmının Akşehir'de ele geçmiş olması, karşılaştırmalar yapma imkanını vermekte ve bölgenin MÖ birinci yüzyıl ortaları ile MS ikinci yüzyıl arasındaki tarihine ışık tutmaktadır.

Bu sayıda sadece Orta Anadolu değil, diğer bölgelerinden gelen seramikler konusundaki çalışmalara da yer verilmektedir. Tarsus buluntusu Roma İmparatorluk Dönemi ve Geç Antik Çağ amphoraları bağlamında kentin diğer bölge ve merkezlerle kurduğu geniş ilişki ağı ile ilgili sonuçlara ulaşılmakta; Batı Anadolu seramik çalışmaları ise Lebedos yüzey araştırmalarında ele geçen siyah firnisli Attika seramikleri ile temsil edilmektedir. Karadeniz bölgesi arkeolojisini yansıtan bir seramik çalışması "Sinop Balatlar Kilisesi Kazılarında Ele Geçen Herakleia Pontika Amphora Buluntuları" başlığını taşımaktadır. British Museum koleksiyonundaki mühürlü bir Rhodos amphorasından yola çıkılarak, Hellenistik Dönem'deki yönetici-üretici bağlantısı konusuna yaklaşımlar getirilen çalışmanın da okuyucularımızın ilgisini çekeceğini ümit etmekteyiz.

Seleucia'nın XIV. sayısında heykeltıraşlık çalışmalara da yer almaktadır. Bunlardan ilki, Tire Müzesi'nde bulunan İzmir-Kiraz (Koloe) buluntusu Roma heykeltıraşlık eserlerine ilişkindir. Bunların kökenlerinin Philadelphia heykel üretim merkezine dayandığı önerilmektedir. British Museum'da bulunan Phryg başlıklı ve yaşmaklı

büst ayrıntılı olarak değerlendirildikten sonra eserde bir kadının betimlenmekte olduğu ve bunun bir Parthia personifikasyonu olduğu önerisinde bulunmaktadır.

Bu sayıda cam çalışmalarına ilişkin tek makalede Anadolu buluntusu olan ve kalıba üfleme tekniğinde yapılmış iki cam vazo yorumlanmakta ve bunların Hıristiyanlıkla ilgili olan çağrışımları ele alınmaktadır.

“Isaura Territorium’undan Yeni bir Yazıt” başlıklı makalede bir Pers adı olarak değerlendirilen Sisiphernes’in yer aldığı Roma İmparatorluk Dönemi heykel kaidesi üzerindeki yazıt tanıtılmaktadır. Doğu Anadolu’nun Demir Çağı’nı yansıtan bir çalışma olarak “Ahlat Müzesi’nden Bir Grup Urartu Eseri” başlıklı makalenin araştırmacılara çeşitli malzeme grupları üzerinde yaptıkları çalışmalarda fayda sağlayacağını düşünüyoruz.

Editörler:

Prof. Dr. Emel Erten

Prof. Dr. Diane Favro

Prof. Dr. Fikret Yegül

Dr. Murat Özyıldırım (Baş Editör)

Doç. Dr. Yavuz Yeğin

PREFACE

In Seleucia's 2024 issue we are proud and happy to present many distinguished archaeological studies. This issue focuses mainly on pottery studies, particularly on the finds from Central Anatolia such as the material from Aksaray Büyük Deller excavations in Cappadocia or Karaman Sisan Höyük excavations in Lycaonia. Early Bronze Age III pottery discovered in Karaman Eminler Höyük provides data on much earlier phases of the history of the Karaman Plain providing enlightening information about the Karaman Plain in the late third millennium BC. Another illuminating article on the archeology of Central Anatolia presents to our readers the results of the surface surveys carried out in Avanos and its surroundings in Cappadocia. Although many of the terracotta unguentaria studied in another article in the collection of Akşehir Nasreddin Hoca Archeology and Ethnography Museum reached the museum through purchase and confiscation, the fact that some of them were recovered in Akşehir makes it possible to make comparisons and sheds light on the settlement history of the region between the mid-first century BC and the second century AD.

This issue includes studies on pottery not only from Central Anatolia but also from other regions. The study on the Roman Imperial and Late Antique amphorae found in Tarsus reveals the wide network of relationships established by the city with other regions and centers. Western Anatolian finds are represented by an article on the black glazed Attic pottery found in the Lebedos surface surveys and Black Sea region by another study on the Heracleia Pontica amphorae discovered in Sinop Balatlar Church Excavations. We hope that the study, which approaches the issue of the manager-producer connection in the Hellenistic Period, based on a sealed Rhodian amphora in the British Museum collection, will attract the attention of our readers.

This issue also includes articles on ancient sculptures. The first example is related to the Roman sculptural pieces found in Izmir-Kiraz (Koloë) now in the collection of Tire Museum. It is suggested that they are the works of sculpture production center in Philadelphia. After a detailed evaluation of the bust with Phrygian cap and yashmak (veil) in the British Museum, it is suggested that the work depicts a woman and is a Parthia personification.

The only article on glass is a comment on two Roman mold-blown glass vessels found in Anatolian findspots and with possible Christian connotations.

The inscription on the Roman Imperial Period statue base mentioning Sisiphernes, which is considered a Persian name, is introduced in another article. As a study reflecting the Iron Age of Eastern Anatolia, we think that the article titled “A Group of Urartian Artifacts from the Ahlat Museum” will benefit researchers in their studies on various material groups.

Editors:

Prof. Dr. Emel Erten

Prof. Dr. Diane Favro

Prof. Dr. Fikret Yegül

Dr. Murat Özyıldırım (Editor in Chief)

Assoc. Prof. Dr. Yavuz Yeğin

Olba Kazısı Serisi

Seleucia

Makale Başvuru Kuralları

Seleucia, Olba Kazısı yayını olarak yılda bir sayı yayınlanır. Yayınlanması istenen makalelerin en geç Şubat ayında gönderilmiş olması gerekmektedir. Seleucia, arkeoloji, eski çağ dilleri ve kültürleri, eski çağ tarihi, sanat tarihi konularında yazılan, daha önce yayınlanmayan yalnızca Türkçe, İngilizce çalışmaları ve kitap tanıtımlarını yayımlar.

Yazım Kuralları

Makaleler, Times New Roman yazı karakterinde, word dosyasında, başlık 12 punto baş harfleri büyük harf, metin ve kaynakça 10 punto, dipnotlar 9 punto ile yazılmalıdır. Sayfa sayısı, kaynakça dâhil en çok on sayfa olmalıdır. Müze, kazı, yüzey araştırması malzemelerinin yayın izinleri, makale ile birlikte yollanmalıdır. Kitap tanıtımları, üç sayfayı geçmemelidir. Çalışmada ara başlık varsa bold ve küçük harflerle yazılmalıdır. Türkçe ve İngilizce özetler, makale adının altında, 9 punto, iki yüz sözcüğü geçmemelidir. Özetlerin altında İngilizce ve Türkçe beşer anahtar sözcük, 9 punto olarak “anahtar sözcükler” ve “keywords” başlığının yanında verilmelidir. Doktora ve yüksek lisans tezlerinden oluşturulan makaleler, yayına kabul edilmemektedir.

- Dipnotlar, her sayfanın altında verilmelidir. Dipnotta yazar soyadı, yayın yılı ve sayfa numarası sıralaması aşağıdaki gibi olmalıdır. Demiriş 2006, 59.
- Kaynakça, çalışmanın sonunda yer almalı ve dipnottaki kısaltmayı açıklamalıdır.

Kitap için:

Demiriş 2006 Demiriş, B., Roma Yazınında Tarih Yazıcılığı, Ege Yay., İstanbul.

Makale için:

Kaçar 2009 Kaçar, T., “Arius: Bir ‘Sapkın’ın Kısa Hikayesi”, Lucerna Klasik Filoloji Yazıları, İstanbul.

- Makalede kullanılan fotoğraf, resim, harita, çizim, şekil vs. metin içinde yalnızca (Lev. 1), (Lev. 2) kısaltmaları biçiminde “Levha” olarak yazılmalı, makale sonunda “Levhalar” başlığı altında sıralı olarak yazılmalıdır. Bütün levhalar, jpeg ya da tift formatında 300 dpi olmalıdır. Alıntı yapılan levha varsa sorumluluğu yazara aittir ve mutlaka alıntı yeri belirtilmelidir.
- Levha sayısı her makalede 10 adet ile kısıtlıdır.
- Latince - Yunanca sözcüklerin yazımında özel isimlerde; varsa Türkçe ek virgülle ayrılmalı, örneğin; Augustus’un, cins isimler italik yazılmalı, varsa Türkçe ek, italik yapılmadan sözcüğe bitişik yazılmalıdır, örneğin; *caveanın*.
- Tarih belirtilirken MÖ ve MS nokta kullanılmadan, makale başlıkları ile yazar ad ve soyadlarında sadece baş harfler büyük harf olarak yazılmalıdır.

Olba Excavations Series

Seleucia

Scope

Seleucia is annually published by the Olba Excavations Series. Deadline for sending papers is February of each year. Seleucia features previously unpublished studies and book reviews on archaeology, ancient languages and cultures, ancient history and history of art written only in Turkish or English.

Publishing Principles

Articles should be submitted as word documents, with font type Times New Roman, font sizes 12 points for headings (first letters should be capitalized), 10 points for text, and 9 points for footnotes and references. The number of pages of each article should not be longer than ten pages, including the bibliography. If the study is on some material/materials from a museum or an excavation, the permission for publication should be submitted together with the article. The book reviews should not be longer than three pages. If there are sub-titles, the headings should be written bold with small letters. Abstracts written in both Turkish and English should appear below the heading of the article, should be size of 9 points and minimum count of words should be 200. Below the abstracts, a minimum of 5 keywords for both languages should be included (of size 9 points) below the headings “anahtar sözcükler” and “keywords”. The articles produced out of master’s theses or doctoral dissertations will not be accepted for publication.

- Footnotes should be given under each page. The ordering of author surname, year of publication and page number should be as follows: Demiriş 2006, 59.
- The reference list should appear at the end of the study and should explain the abbreviation given in the footnote.

Book format:

Demiriş 2006 Demiriş, B., Roma Yazınında Tarih Yazıcılığı, Ege Yay., İstanbul.

Article format:

Kaçar 2009 Kaçar, T., “Arius: Bir ‘Sapkın’ın Kısa Hikayesi”, Lucerna Klasik Filoloji Yazıları, İstanbul.

- Photographs, pictures, maps, drawings, figures etc. used in the article should be referred to in the text as (Fig. 1), (Fig. 2) as abbreviations, and an ordered list of these items should appear at the end of the article under the heading “Figures”. All figures should be in JPEG or TIFF format with 300 dpi. If there are figures cited, the responsibility lies with the author and citation should be explicitly given. The number of figures for each article is limited to 10.

Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium

Nizam Abay* – Cüneyt Öz**

Özet

Çalışmanın konusunu Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'nde bulunan pişmiş toprak unguentariumlar oluşturmaktadır. Müzede on dokuz adet unguentarium fusiform, kubbe ağızlı ve bulbous olmak üzere üç farklı tipte değerlendirilmiştir. En yoğun grubu bulbous forma ait örnekler oluşturur. Eserlerin çoğu müzeye satın alma ve müsadere yoluyla kazandırılmıştır. Örnekler içerisinde az da olsa Akşehir'de yapılan sondaj ve temel kazısında ele geçenlerde bulunmaktadır. Yedi örnek ile temsil edilen fusiform unguentariumların kireç ve mika katkılı killeri gri, pembe, kırmızı, kırmızımsı sarı, astarları ise gri, pembe ve pembemsi beyaz tonlarındadır. Analogik karşılaştırmalar neticesinde MÖ 4. yüzyılın sonları ile MS 2. yüzyılın sonları arasına tarihlenmişlerdir. Tek örneğin yer aldığı kubbe ağızlı unguentarium MÖ 2. yüzyıla tarihlenmiştir. Müzede on bir örnekle en yoğun grubu oluşturan bulbous formulu unguentariumların taşçık, mika ve kireç katkılı killeri kırmızımsı sarı, pembe, sarımsı kahverengi, astarları ise kırmızımsı gri, gri, kırmızımsı sarı, kırmızı, kahverengi, sarı ve pembemsi beyaz tonlarındadır. Bulbous unguentariumlar MÖ 1. yüzyıl ortaları ile MS 2. yüzyıl arası gibi geniş bir tarih aralığına aittir. Akşehir'in Altunkalem Mahallesi ile Sığırontü'nde yapılan sondaj ve temel kazılarında bulunan üç adet unguentarium ilçenin antik çağdaki tarihsel süreciyle ilgili bilgi edinmemize yardımcı olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Unguentarium, Fusiform, Kubbe Ağızlı, Bulbous Form, Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi

A Group of Terracotta Unguentaria from Akşehir Nasreddin Hodja Archaeology and Ethnography Museum

Abstract

The material of the study is the terracotta unguentaria found in the Akşehir Nasreddin Hodja Museum of Archaeology and Ethnography. The nineteen unguentaria were analysed in three

* Dr. Öğr. Üyesi Nizam Abay, Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Konya – Türkiye. E-posta: nizamabay21@gmail.com, Orcid no: 0000-0002-8334-4436

** Doç. Dr. Cüneyt Öz, Dicle Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Diyarbakır – Türkiye. E-posta: cuneyt.oz@outlook.com, Orcid no: 0000-0003-4229-1398

Unguentariumların çalışılması için gerekli izinleri veren müze müdürü sayın Sevcan Çavdar ve çalışma süresince yakın ilgi ve alakasını bizden esirgemeyen müze uzmanı İlhami Çakmakçı'ya teşekkürlerimizi sunarız.

different types: fusiform, dome-mouthed and bulbous. The bulbous type forms constitute the largest group. The most of the artifacts were acquired by purchase and confiscation. Among the examples, there are a few recovered from the drilling and foundation excavations in Akşehir. The lime and mica tempered clays of the fusiform unguentaria represented by seven specimens are grey, pink, red, reddish yellow and the slips are grey, pink and pinkish white. Analogical comparisons have dated them between the late 4th century BC and the late 2nd century AD. The dome-mouthed unguentarium with a single example is dated to the 2nd century BC. The clays of the bulbous form unguentaria, which constitute the densest group with eleven examples in the museum, are reddish yellow, pink and yellowish brown tempered with stoneware, mica and lime, and the slips are reddish grey, grey, reddish yellow, red, brown, yellow and pinkish white. Bulbous unguentaria date from the mid-1st century BC to the 2nd century AD. Three unguentariums found during the drilling and foundation excavations in the Altunkalem neighbourhood of Akşehir and Sığırönü help us to obtain information about the historical process of the region in ancient ages.

Keywords: Unguentaria, Fusiform, Domed-mouth Type, Bulbous Form, Akşehir Nasreddin Hodja Archaeology and Ethnography Museum

Giriş

Konya'nın kuzeybatısında bulunan Akşehir, bölgenin önemli ilçelerinden birisi konumundadır. İlk yerleşimin Neolitik Dönem'de¹ başladığı bilinen ilçenin adı antik dönemde *Philomelion/Philomelium*² olarak bilinmektedir. Seleukoslar veya Bergama Krallığı Dönemi'nde kurulduğu³ düşünülen *Philomelion*, Phrygia Paroreia Bölgesi içerisinde⁴.

Çalışmada Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi koleksiyonunda yer alan pişmiş toprak unguentariumlar değerlendirilmektedir. Latince “*unguent*” sözcüğünden türediği düşünülen⁵ Unguentarium kelimesi ilk olarak 20. yüzyıl başlarında Kartaca'daki Fransız bilim insanlarının kullanımıyla literatüre girmiştir⁶. Bu tanımlama günümüzde de kabul görmektedir⁷. Kullanım alanları konusunda farklı görüşler bulunmaktadır.

1 Bahar 2010, 121.

2 *Philomelion*'un lokalizasyonu hakkındaki tartışmalar için bkz. Leake 1824, 54-56; Arundell 1834, 281; Ramsay 1960, 151; Drew-Bear 1976, 258-259, dn.43.

3 Ramsay 1960, 45, 90.

4 Strabon XII, 62, 190.

5 Bilgin 2018, 115.

6 Hellström 1965, 24. Unguentariumların isimlendirmesi konusunda farklı düşünceler de vardır. Kiralık ağlayıcıların gözyaşlarının konularak mezara bırakılmalarından dolayı uzun süre “*gözyaşı şişeleri*” olarak tanımlanmışlardır (Dündar 2008, 6). Bu tanımlama dışında ise unguentariumlar için *balsamaria*, *lacrimaria*, *olfactariolum* ve *alabastrum* terimlerinin de kullanıldığı bilinmektedir (Hellström 1965, 24; Anderson-Stojanović 1987, 105-106, dn.7).

7 Anderson-Stojanović 1987, 105; Hellström 1965, 23. İçerisinde taşıdıkları maddelerden dolayı bu isimlendirmenin kabul gördüğünü söyleyebiliriz.

Helenistik ve Roma Dönemi'nde içerisinde kozmetik amaçlı parfümlerin veya hoş kokulu yağların taşındığı belirtilmektedir⁸. Fakat son araştırmalar pişmiş topraktan yapılan unguentariumların çok geçirgen olduğunu ortaya çıkarmış⁹, pahalı ve değerli parfüm ve yağların şişeler içerisinde uzun süreli duramayacağını göstermiştir¹⁰. Bunlar dışında unguentariumlar içerisinde bal, sirke, garum, çeşitli baharat türleri, silphion ve ilaç gibi malzemelerin taşındığı da belirtilmektedir¹¹. Bunların daha çok mezarlarda ele geçmesi ölü kültürüyle ilişkili olabileceğini de düşündürmüştür¹². Unguentariumların Fusiform (iğ) ve Bulbous (torba&soğan) form ismiyle anılan iki ana formu vardır¹³. Fusiform MÖ 4. yüzyıl ortaları ile 1. yüzyıl sonları arasında Akdeniz bölgesinde yoğun olarak bulunmaktadır¹⁴. Formun erken örneklerinde dışa dönük ağız kenarı, ince ve kısa boyun, geniş omuz, ortası şişkin gövde ve alçak ayak/kaide genel özelliklerdir¹⁵. Erken fusiform örneklerinde görülmeyen ayak kısmı formun uzamasıyla birlikte MÖ 2. yüzyılda boyun ile eşit uzunluğa erişmiştir¹⁶. Unguentariumların en uzun süre sevilerek kullanılan formu olan fusiform, diğer forma göre, daha çok değişime uğramıştır¹⁷. Genellikle kulpsuz olan bu formun bazılarında kulp görülmektedir¹⁸. Bulbous form ise MÖ 1. yüzyıl ortası ile MS 6. yüzyıl sonları arasında kullanılmıştır¹⁹. Dışa dönük ağız kenarı, uzun ve silindirik boyun, torba veya soğan biçimli gövde ile yuvarlak ve düz kaide/dip formun genel özellikleri arasında sayılabilir²⁰. Bulbous formulu unguentariumlar diğer tipe göre daha az kullanımda kalmıştır²¹. Unguentariumlar genel olarak MÖ 4. yüzyıldan MS 7. yüzyıl başlarına kadar özellikle Akdeniz havzasında yoğun olarak kullanılmıştır²².

Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi koleksiyonuna kurtarma kazıları ve satın alma yoluyla kazandırılmış 19 adet pişmiş toprak unguentarium bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır²³ (Lev. 1-5).

8 Dündar 2008, 6-8; Bilgin 2018, 115.

9 Hellström 1965, 24; Dündar 2008, 6.

10 Hellström 1965, 24.

11 Hellström 1965, 24.

12 Anderson-Stojanović 1987, 105; Kaya – Temür 2021, 144.

13 Hellström 1965, 24; Anderson-Stojanović 1987, 106-107.

14 Rotroff 2006, 15.

15 Civelek 2006, 49.

16 Yıldız 2016, 6.

17 Rotroff 2006, 153-154; Yıldız 2016, 6; Geç Roma Dönemi unguentariumları için ayrıca bkz. Öz 2022, 59 vd.

18 Camilli 1999, 18; Dündar 2008, 72.

19 Kaya 2019, 25.

20 Anderson-Stojanović 1987, 106-108.

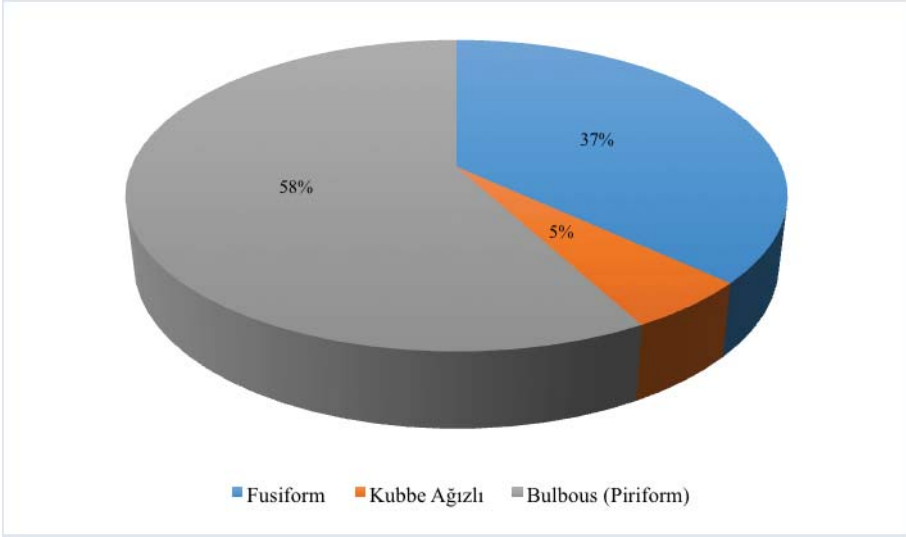
21 Dündar 2008, 3-4.

22 Anderson-Stojanović 1987, 107.

23 Bu çalışmada Akşehir Müzesi'nde bulunan yaklaşık 86 adet unguentariumdan daha önce yayınlanmamış fusiform, kubbe ağızlı ve bulbous unguentarium formlarını en iyi yansıtan 19 adet örnek seçilerek toplu bir şekilde genel olarak değerlendirilmiştir.

Müze Koleksiyonundaki Pişmiş Toprak Unguentariumlar

Çalışmaya konu unguentariumlar müze koleksiyonuna 1968-70, 1973-74, 1978-79, 1996, 2006, 2010-11, 2015, 2021 yıllarında satın alma, müsadere ve sondaj kazılarıyla kazandırılmıştır (Lev. 1-5: U1-19). Bunlardan 7 tanesi Fusiform (Lev. 1-2: U1-7), 1 tanesi Kubbe Ağızlı (Lev. 2: U8), diğer örnekler ise Bulbous forma (Lev. 3-5: U9-19) aittir (Grafik 1).

Grafik 1: Müzedeki Pişmiş Toprak Unguentariumların Form Dağılımı

Fusiform (İğ) Unguentariumlar

Unguentariumların genel olarak iki formu vardır²⁴. Bunlardan ilki uzun bir boyun, dairesel veya konik bir gövde, gövdeden net bir şekilde ayrılan kısa/uzun bir ayağa (kaide) sahip fusiformdur. Klasik dönemdeki bodur lekythoslardan²⁵ türettiği düşünülen fusiform unguentariumlar, MÖ 4. yüzyıl ortalarından 1. yüzyıl sonlarına kadar yoğun olarak kullanılmışlardır²⁶. Dışa dönük ağız, ince/kısa boyun, geniş omuz, küresel/şişkin gövde ile henüz yeni oluşmaya başlayan kalın, kısa ayak kısmı erken unguentariumların genel özelliklerindedir²⁷. Geç örneklerde ise boyun ve ayak kısmı uzamış olup²⁸ hafif geniş gövde iç görünlü bir forma dönüşmüştür²⁹. Birkaç yüzyıl boyunca sevilerek kullanılan fusiform

24 Fusiform ve Bulbous form. Zamanla bu ana formlara yenileri eklenmiştir. Eşen tipi unguentariumlar için ayrıca bk. Dündar 2008, 27-30.

25 Bazı özellikleri bakımından Klasik dönem amphoriskoslara benzediğini düşünen araştırmacılar da vardır. Bk. Anderson-Stojanović 1987, 108.

26 Rotroff 2006, 15.

27 Civelek 2006, 49.

28 Geç Hellenistik dönemde boyun ve ayak uzunluğu eşitlenmiştir (Kaya – Temür 2021, 144).

29 Civelek 2006, 49; Kaya – Temür 2021, 144.

Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium – unguentariumların, iç formulu görünüşleri dışında, ağız, gövde ve kaidesinde çok fazla değişim görülmektedir³⁰.

Müze'de 7 adet fusiform unguentarium bulunmaktadır (Kat. No. 1-7; Lev. 1-2: U1-7). Bu tipe ait ilk örnek U1, dışa dönük ağıza, kısa silindirik bir boyuna, aşağı doğru daralan küresel bir gövde ile henüz oluşmaya başlayan kısa ayağa sahiptir (Kat. No. 1; Lev. 1: U1). Kil ve astarı gri tonlarında olup sık dokulu ve gözeneksiz kili mika katkılıdır. Eserin yakın benzerlerine, Tarsus³¹, Tralleis³², İzmir Müzesi³³ ve Perge'de³⁴ rastlanmakta³⁵ olup MÖ 4. yüzyıl sonları ile 2. yüzyıl ortalarına tarihlenmiştir. Kısa ve yeni oluşan ayak şekli ile benzerleri dikkate alındığında incelenen eser için MÖ 4. yüzyılın sonları ile 3. yüzyıl tarihini önerebiliriz.

U2, dışa dönük ağıza, uzun silindirik bir boyuna, ortası şişkin dairesel bir gövdeye ve uzun bir ayağa sahiptir (Kat. No. 2; Lev. 1: U2). Eserin boyun, gövde ve ayak kısmında çark izleri ile yivler görülmektedir. Pembe renkteki kili sık dokulu ve gözeneksiz olup kireç ile mika katkılıdır. Astarı ise pembemsi beyaz tonlarındadır. Benzerlerine, İzmir Müzesi³⁶, Stratonikeia³⁷, Patara³⁸ ve Amisos'ta³⁹ rastlanmıştır. Bu örnekler genel olarak MÖ 2. yüzyıl ortaları ile 1. yüzyıl aralığına tarihlenmiştir. Boyun ve ayak kısmının uzunluğunun eşitlenmeye az kalması ve benzerleri aracılığıyla U2 katalog numaralı unguentarium için MÖ 2. yüzyılın sonları ile 1. yüzyıl tarihi uygun olacaktır.

U3-7 katalog numaralı unguentariumlar genel form özellikleri benzerlik gösterse de gövde ve ayak şekillerine bakıldığında farklılıklar görülmektedir (Kat. No. 3-7; Lev. 1-2: U3-7).

U3, dışa dönük ağız, uzun silindirik boyun, üstten ve alttan daralan ortası şişkin sarkık bir gövde ile oldukça kısa bir ayağa sahiptir (Kat. No. 3; Lev. 1: U3). Sık dokulu, gözeneksiz pembe renkteki kili kireç ve mika katkılıdır. Astarı ise kille aynı renk tonlarındadır. Yakın benzerlerine, İzmir⁴⁰ ve Giresun⁴¹ Müzesinde rastlanmakta olup MÖ 1. yüzyılın sonlarına tarihlenmiştir. Yapılan analogi neticesinde Akşehir Müzesi örneği için de aynı tarih önerilmektedir.

U4 katalog numaralı unguentariumda dışa dönük ağız, sığ yivli uzun silindirik bir boyun, ortası hafif şişkin yivli küresel gövde ve kısa ayak gibi özellikler görülmektedir (Kat. No.

30 Anderson-Stojanović 1987, 108.

31 Jones 1950, Pl. 135: 234.

32 Civelek 2001, Lev. 29: U5.

33 Tuluk 1999, Abb. 2: a.

34 Çokay-Kepçe 2017, 48, L37.3.

35 Ayrıca bk. Αλλαμανη – Τζαναβαρη 1990, 79, a:1; Camilli 1999, 14, Fig. 5: VI.

36 Tuluk 1999, Abb. 6: f.

37 Civelek 2006, Çiz. 7.

38 Dündar 2008, Lev. 12: U107.

39 Kaya – Temür 2021, 150, Şek. 16.

40 Tuluk 1999, Abb. 10: c.

41 Demir 2020, 143, Fig. 1: U8

4; Lev. 1: U4). U4'ün ayak kısmı U3'e göre daha uzun ve konik yapılmıştır. Sık dokulu ve gözeneksiz kili kireç ve mika katkılı olup açık kırmızı renktedir. Eserin benzerlerine, Akhisar Arkeoloji Müzesi⁴², İzmir Müzesi⁴³, Milet Müzesi⁴⁴, Samsun Müzesi⁴⁵ ve Parion'da⁴⁶ rastlanmıştır⁴⁷; örnekler MÖ 1. yüzyılın sonları ile MS 1. yüzyıl aralığına tarihlenmiştir. U4 katalog numaralı eser için de aynı tarih önerilmektedir.

U5 katalog numaralı eser U3 ile benzer form özelliklerine sahiptir. Ancak gövdesinin daha dar oluşu ve ayak kısmının uzamış olması yönünden ayrılmaktadır (**Kat. No. 5; Lev. 2: U5**). Sık dokulu ve gözeneksiz kili kireç ve mika katkılı olup açık kırmızı renktedir. Astarı ise pembe tonlarındadır. U5 benzerleri⁴⁸ yardımıyla MS 1-2. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

U6, U5'e göre daha dar gövde ve daha uzun bir ayak boyuna sahiptir (**Kat. No. 6; Lev. 2: U6**). Sık dokulu ve gözeneksiz kili mika katkılı olup kırmızımsı sarı renktedir. Astarı ise pembe tonlarındadır. Benzerlerine⁴⁹ Isparta Müzesi⁵⁰, Adana Müzesi⁵¹, Samsun Müzesi⁵² ve Bathonea'da⁵³ rastlanmış olup MS 1-3. yüzyıl aralığına tarihlendirilmişlerdir. U6 katalog numaralı unguentariumun gövdesinin geç örnek olan U7'ye göre daha geniş olması ancak U5'ten ayak boyunun uzunluğu gibi kriterler ile analogik karşılaştırmalar bir bütün olarak değerlendirildiğinde eser için MS 1. yüzyıl ile 2. yüzyılın son çeyreği arasına tarihlendirmek uygundur.

Fusiform unguentariumlara ait son örnek ise U7 katalog numaralı eserdir (**Kat. No. 7; Lev. 2: U7**). U6'ya göre daha dar bir gövdeye sahiptir. İçe dönük ağız, uzun silindirik boyun ve uzun ayağı bulunmaktadır. Ayak kaide geçişinde keskin bir yiv izlenebilmektedir (**Lev. 2: U7**). Sık dokulu ve gözeneksiz kili mika katkılı olup kırmızımsı sarı renktedir. Astarı ise pembe tonlarındadır. Yakın benzerlerine⁵⁴, Adana Müzesi⁵⁵, Diyarbakır Müzesi⁵⁶, Samsun Müzesi⁵⁷ ve Laodikeia'da⁵⁸ rastlanmış; MS 1. yüzyıl ile 2. yüzyıl son çeyreğine tarihlenmiştir. U6'ya göre daha dar ve uzun bir gövdeye sahip olan U7 için form özellikleri ve analogik karşılaştırmalar

42 Yıldız 2016, 23, Fig. 8.

43 Tuluk 1999, Abb. 10: c.

44 Yaşar 2010, Res. 9.

45 Temur – Kaya 2022, 459, Foto. 14.

46 Kasapoğlu 2021, 210, Res. 10: Kat. 11.

47 Ayrıca bk. Lafli 2003, Taf. 169: f.

48 Fırat 2012, 309, Çiz. 17; Nasıfoğlu 2021, 146, Res. U172.

49 Ayrıca bk. Lafli 2003, Taf. 166: d.

50 Fırat 2012, 309, Çiz. 17.

51 Nasıfoğlu 2021, 146, Res. U172.

52 Temur – Kaya 2022, 459, Foto. 11.

53 Kaya 2019, Lev. 31: Res. 1.

54 Ayrıca bk. Lafli 2003, Taf. 168: e.

55 Nasıfoğlu 2021, 146, Res. U173.

56 Öz 2022, 74, Fig. 5: U19.

57 Temur – Kaya 2022, 459, Foto. 13.

58 Şimşek vd. 2011, Lev. 71: 113.

Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium _ neticesinde MS 1. yüzyılın sonları ile 2. yüzyılın sonlarına tarihi önerilmektedir. U5 ve U7 katalog numaralı unguentariumlar Akşehir Altunkalem Mahallesi'nde yapılan sondaj kazısında bulduklarından dolayı Akşehir'in tarihsel sürecini anlamamız için önem arz etmektedir.

Kubbe Ağzılı Unguentarium

Kubbe Ağzılı unguentariumlara⁵⁹ ait Akşehir Müzesi'nde bir adet örnek bulunmaktadır (Lev. 2: U8). Bu tip fusiform unguentariumlardan kubbe ağzılı olmalarıyla ayrılmaktadır. İnce ve uzun boyun, omuzdan gövdeye keskin bir geçiş, gövdeyle birleşen uzun ayak ve hafif yükseltilmiş geniş düz bir kaide bu tipin genel özellikleri arasında sayılabilir. U8 tipin genel özelliklerini taşımaktadır (Kat. No. 8; Lev. 2: U8). Ancak ayak uzunluğu benzer örneklerinden farklı olarak daha uzun yapılmıştır (Lev. 2: U8). Sık dokulu ve gözeneksiz kili kireç ve mika katkılıdır. Kili pembe, astarı ise pembemsi beyaz renktedir. Benzerlerine, Tarsus⁶⁰, Adana Müzesi⁶¹ ve Paphos'ta⁶² rastlanmış olup MÖ 2. yüzyıla tarihlenmiştir. U8 katalog numaralı eser için de aynı tarihi önerebiliriz.

Bulbous (Torba/Soğan) Formlu Unguentariumlar

Bulbous formlu unguentariumlar "Piriform"⁶³, "sarkık gövdeli"⁶⁴, "çan biçimli", "İtalyan Tipi"⁶⁵, "soğan biçimli" ve "torba biçimli" şeklinde çok farklı isimlerle anılmaktadır⁶⁶. Bulbous form, fusiformdan farklı olarak ayaksız ve düz diplidir. Ayak ve kaide olmadığı için gövde aşağı doğru genişleyerek torba/soğan şeklini almıştır. Dündar, bu form için fusiformun çok uzayarak ayakta durma işlevini kaybetmiş ayağın yapılmamasıyla veya kesilmesiyle ortaya çıktığını belirtmektedir⁶⁷. MÖ 1. yüzyılda aniden ortaya çıkan Bulbous formlu unguentariumlar MS 1. yüzyıla kadar popüler olarak kullanılmışlardır⁶⁸. MS 1. yüzyılda üfleme tekniğiyle yapılan cam unguentariumların yaygınlaşması pişmiş toprak Bulbous formlu örneklerin popülaritesini azaltmış⁶⁹ olsa da kullanımları MS geç 1. yüzyıl ile 3. yüzyıl arasında kısıtlı olarak devam etmiştir⁷⁰.

59 Domed-mouth type (Hayes 1991, 68). Konik kaideli unguentariumlar şeklinde tanımlayan araştırmacılar bulunmaktadır (Temur – Kaya 2022, 444).

60 Jones 1950, Pl. 135: 225.

61 Nasıfoğlu 2021, 137, Res. U49.

62 Hayes 1991, Pl. 14: 13.

63 Lapp 1961, 199; Berlin 1997, Pl. 76: PW112-113.

64 Hayes 1976, 62, no. 341.

65 Hayes 1997, 86, Pl. 34.

66 Civelek 2001, 114.

67 Dündar 2008, 3.

68 Anderson-Stojanović 1987, 81.

69 Anderson-Stojanović 1987, 113.

70 Anderson-Stojanović 1987, 113, dn. 43; Dündar 2008, 24.

Akşehir Müzesi'nde bu tipe ait 11 adet unguentarium bulunmaktadır (Kat. No. 9-19; Lev. 3-5: U9-19). İlk eser U9, dışa dönük ağız, kısa silindirik boyun ve tabana doğru genişleyen soğan/torba şekilli bir gövde ve düz taban/dibe sahiptir (Kat. No. 9; Lev. 3: U9). Sık dokulu ve gözeneksiz kili pembe renkte olup mika ve kireç katkılıdır. Astarı ise kırmızımsı gri renktedir. Eserin yakın benzerlerine, Royal Ontario Müzesi⁷¹, Stobi⁷², İzmir Müzesi⁷³, Laodikeia⁷⁴, Giresun Müzesi⁷⁵, Adana Müzesi⁷⁶, Parion⁷⁷ ve Edirne Müzesi'nde⁷⁸ rastlanmıştır; örnekler genel olarak MÖ 1. yüzyılın ortaları ile MS 1. yüzyıl aralığına tarihlendirilmiştir. Akşehir örneği için de aynı tarih önerilmektedir.

U10, hafif dışa dönük ağıza, kısa silindirik bir boyuna, tabana doğru genişleyen soğan/torba biçimli gövde ile düz dibe sahiptir (Kat. No. 10; Lev. 3: U10). U9'a göre gövdesi altta daha şişkindir. Sık dokulu ve gözeneksiz kili kireç ve mika katkılı olup açık gri renktedir. Astarı ise gri tonlarındadır. Benzerlerine Tarsus⁷⁹, Milet Müzesi⁸⁰, Ephesos⁸¹, Giresun Müzesi⁸², Edirne Müzesi⁸³ ve Parion'da⁸⁴ rastlanmış olup MÖ 1. yüzyıl ortaları ile MS 1. yüzyıl ikinci yarısına tarihlenmiştir. Yapılan analogik değerlendirme sonucunda, benzerleri için önerilen tarih aralığı, U10 katalog numaralı unguentarium için de uygundur.

U11 katalog numaralı unguentarium, dışa dönük ağıza, kısa silindirik boyuna, omuzdan sığ bir yivle başlayan soğan/torba şekilli bir gövde ile düz dibe sahiptir (Kat. No. 11; Lev. 3: U11). U9 ve U10'a göre daha dar bir gövde hacmine sahiptir. Sık dokulu ve gözeneksiz, kireç ve mika katkılı kili pembe renktedir. Astarı ise kırmızımsı sarı tonlarındadır. Yakın benzerlerine Stobi⁸⁵, İzmir Müzesi⁸⁶, Milet Müzesi⁸⁷, Parion⁸⁸, Adana Müzesi⁸⁹ ve Perge'de⁹⁰ rastlanmıştır; örnekler genel olarak MÖ 1. yüzyılın sonları ile MS 1. yüzyıl ortalarına tarihlendirilmiştir.

71 Hayes 1976, 104, Pl. 19: 158.

72 Anderson-Stojanović 1992, Pl. 71: 599.

73 Tuluk 1999, Abb. 12: c.

74 Şimşek vd. 2011, Lev. 63: 18.

75 Demir 2020, 144, Fig. 2: U17.

76 Nasıfoğlu 2021, 141, Res. U99.

77 Ergürer 2012, 601, Lev. 47: 101.

78 Doğan 2022, 172, Fig. 5: 2.

79 Jones 1950, Pl. 159: 734.

80 Yaşar 2010, Res. 17: U126.

81 Ladstätter 2005, Taf. 156: K184-185.

82 Demir 2020, 144, Fig. 2: U17.

83 Doğan 2022, 172, Fig. 5: 3.

84 Ergürer 2012, 601, Lev. 47: 101.

85 Anderson-Stojanović 1992, Pl. 71: 599.

86 Tuluk 1999, Abb. 12: c.

87 Yaşar 2010, Res. 12: U75.

88 Ergürer 2012, 597, Lev. 43: 90.

89 Nasıfoğlu 2021, 140, Res. U94.

90 Çokay Kepçe 2017, 51, La.97.U.37.

Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium – U11'in gövdesinin hafif daralması ve benzerleri dikkate alındığında eser için MÖ 1. yüzyılın sonları ile MS 1. yüzyıl tarihi önerilebilir.

U12, dışa dönük ağız, uzun silindirik bir boyun, torba/soğan biçimli gövde ve düz dip gibi özellikler barındırmaktadır (Kat. No. 12; Lev. 3: U12). U9-11 örneklere göre U12'nin gövde haznesi daha dardır ve dibe doğru daralarak sonlanır (Lev. 3: U12). Ayrıca boyun diğer örneklere (U9-11) göre uzundur. Sık dokulu ve gözeneksiz kili gri renkte olup taşçık ve mika katkılıdır. Astarı ise açık kırmızımsı gri renktedir. Benzerleriyle⁹¹ yapılan analogik karşılaştırmalar neticesinde U12 için, MÖ 1. yüzyıl ile MS 1. yüzyıl tarih aralığını önerebiliriz.

U13 ve U14 katalog numaralı eserlerde benzer form özellikleri görülmektedir. Hafif dışa dönük bir ağıza, uzun silindirik bir boyuna, torba/soğan şekilli gövde ile düz tabana sahiptirler (Kat. No. 13-14; Lev. 4: U13-14). Sık dokulu ve gözeneksiz killeri kireç ve mika katkılıdır. U13'ün kili açık sarımsı kahverengi, astarı ise soluk kahverengindedir. U14'ün ise kili kırmızımsı sarı, astarı ise açık kırmızı renktedir. Benzerlerinden⁹² hareketle eserler için MÖ 1. yüzyılın sonları ile MS 1. yüzyılın ortaları tarihi önerilmektedir.

U15, dışa dönük ağıza, uzun silindirik boyuna, torba/soğan biçimli gövdeye ve düz tabana sahiptir (Kat. No. 15; Lev. 4: U15). Gövdesi tabana doğru daralmaktadır (Lev. 4: U15). Sık dokulu ve gözeneksiz kili katkısız olup kırmızımsı sarı renktedir. Astarı ise sarı renktedir. Yakın benzerleri, Atina Agorası⁹³ ile Giresun Müzesi'nde⁹⁴ bulunmaktadır. Karşılaştırmalar neticesinde eser için MS 1. yüzyıl tarihini önerebiliriz.

U16 katalog numaralı unguentarium, dışa dönük ağıza, uzun silindirik boyun ve çan şekilli gövde ve düz tabana sahiptir (Kat. No. 16; Lev. 4: U16). Gövdesinin çan biçimli oluşuyla diğer örneklerden (Lev. 3-4: U9-15) ayrılmaktadır. Sık dokulu, gözeneksiz kili mika katkılı olup pembe renktedir. Astarı da pembemsi beyaz tonlarındadır. Eserin yakın benzerlerine, Adana Müzesi (MS 1. yüzyıl sonları – 2. yüzyıl)⁹⁵, Atina Agorası (MS 1. yüzyıl ikinci çeyreği)⁹⁶ ve Ephesos'ta⁹⁷ rastlanmaktadır. U16'nın gövde yapısındaki değişim ile analogik karşılaştırmalar değerlendirildiğinde eser için MS 1. yüzyıl ortaları ile erken 2. yüzyıl tarihi uygun gözükmektedir.

91 Anderson-Stojanović 1992, Pl. 70: 585; Civelek 2001, Lev. 34: U21; Saraçoğlu 2011, 42, Fig. 4: U38; Demir 2020, 144, Fig. 2: U21.

92 **U13:** Jones 1950, Pl. 159: 735; Hayes 2008, Pl. 89: 1767; Aydın Tavukçu 2006, 379, Lev. 54: 202-203; Yaşar 2010, Res. 17: U129; Saraçoğlu 2011, 42, Fig. 4: U39; Şimşek vd. 2011, Lev. 64: 19; Nasıfoğlu 2021, 139, Res. U65; **U14:** Jones 1950, Pl. 159: 735; Civelek 2001, Lev. 34-35: U21, U43; Aydın Tavukçu 2006, 379, Lev. 54: 202-203; Yaşar 2010, Res. 17: U129; Saraçoğlu 2011, 42, Fig. 4: U39; Demir 2020, 144, Fig. 2: U21; Nasıfoğlu 2021, 139, Res. U65.

93 Hayes 2008, Pl. 88: 1758.

94 Demir 2020, 144, Fig. 2: U21.

95 Nasıfoğlu 2021, 143, Res. U127.

96 Hayes 2008, Pl. 89: 1774.

97 Meriç 2002, Taf. 97: K495.

U17, U18 ve U19 katalog numaralı 3 adet unguentarium, dışa dönük ağız, yivli uzun silindirik bir boyun, dar torba/soğan biçimli gövde ve düz taban gibi benzer tipolojik özelliklere sahiptir (Kat. No. 17-19; Lev. 5: U17-19). Dışa dönük ağız kenarları şapka şeklinde dışa taşmaktadır (Lev. 5: U17-19). U19'un gövdesi diğerlerine (Lev. 5: U17-18) göre tabana doğru daha fazla daralmakta, ortada hafif keskin bir hat oluşturmaktadır (Lev. 5: U19). Sık dokulu ve gözeneksiz killeri kireç ve mika katkılıdır. U17'nin kili ve astarı kırmızımsı sarı renktedir. U18'in kili pembe renkte olup astarı ağız kenarından akıtma şeklinde kahverengindedir. U19'un ise kili kahverenginde, astarı ise pembe renktedir. Eserlerin yakın benzerleri⁹⁸ genel olarak MS 1-2. yüzyıla aralığına tarihlenmiştir. U17-19 katalog numaralı unguentariumlar için de aynı yüzyıl aralığı önerilebilir.

Değerlendirme ve Sonuç

Makalede, Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'ne 1968-70, 1973-74, 1978-79, 1996, 2006, 2010-11, 2015 ve 2021 yıllarında satın alma, müsadere, sondaj ve temel kazılarıyla gelen 19 adet pişmiş toprak unguentarium değerlendirilmiştir (Kat. No. 1-19; Lev. 1-5: U1-19).

İncelenen unguentariumlar fusiform, kubbe ağızlı ve bulbous olmak üzere üç farklı tipte ele alınmıştır (Grafik 1). Erken örneklerle (Lev. 1: U1) birlikte geç örneklerinde (Lev. 2: U6-7) müze koleksiyonunda var olduğu görülmektedir. Fusiform unguentariumların kil renkleri gri, pembe, açık kırmızı ve kırmızımsı sarı; astarları ise pembe, gri, pembemsi beyaz tonlarındadır. Astarlarının kil renklerine yakın tonlarda oldukları görülmektedir. Killerinde kireç ve mika katkısı bulunmaktadır. Ağız çapları 2-4 cm, kaide çapları 1-7 cm, yükseklikleri ise 8.9-27 cm arasında değişmektedir. Müzedeki fusiform unguentariumların, yakın benzerleriyle yapılan analogik karşılaştırmalar neticesinde, MÖ 4. yüzyılın sonları ile MS 2. yüzyılın sonları gibi geniş bir tarih aralığına ait oldukları anlaşılmıştır (Kat. No. 1-7; Lev. 1-2: U1-7).

Hayes'in "domed-mouth type" yani "kubbe ağızlı tip" olarak adlandırdığı gruptan müze koleksiyonunda tek örnek bulunmaktadır (Kat. No. 8; Lev. 2: U8). Eser, kubbe ağız, uzun silindirik bir boyun ve üstte şişkin altta daralan bir gövde ile uzun ayak sonunda yanlara genişletilmiş kaideye sahiptir (Lev. 2: U8). Benzerleri aracılığıyla MÖ 2. yüzyıl tarihi önerilmektedir.

Müzedeki en yoğun grubu bulbous formlu unguentariumlar oluşturmaktadır (Grafik 1). Bulbous formlu örneklerin killeri kırmızımsı sarı, sarımsı kahverengi, sarı ve pembe; astarları ise kırmızımsı gri, kırmızımsı sarı, gri, kahverengi, kırmızı, sarı ve pembemsi beyaz tonlarındadır. Killeri kireç, taşçık ve mika katkılıdır. Ağız çapları 2.3-4.5 cm, kaide çapları

98 U17: Şimşek vd. 2011, Lev. 65: 32; Demir 2020, 144, Fig. 2: U23; Nasıfoğlu 2021, 145, Res. U160; U18: Şimşek vd. 2011, Lev. 65: 32; Demir 2020, 144, Fig. 2: U23; Nasıfoğlu 2021, 145, Res. U160; U19: Lafı 2003, Taf. 166: b; Şimşek vd. 2011, Lev. 70: 95, 97, 103; Demir 2020, 145, Fig. 3: U30; Erdoğan – Doğanalp 2022, 98, Fig. 19.

Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium – 2-4 cm, yükseklikleri ise 5.9-24 cm arasında değişiklik göstermektedir. Eserlerin yakın benzerlerinden hareketle, bulbous formlu unguentariumlar MÖ 1. yüzyıl ortaları ile MS 2. yüzyıl arasına tarihlenmiştir (Kat. No. 9-19; Lev. 3-5: U9-19).

Unguentariumlardan üçü Akşehir'in Altunkalem mahallesinde yapılan sondaj kazısından ele geçmiştir (Lev. 2-3: U5, U7, U11). U5, U7 ve U11 katalog numaralı örnekler fusiforma ait olup MÖ 1. yüzyılın sonları – MS 2. yüzyılın son çeyreği tarihleri arasına aittir (Kat. No. 5, 7, 11). Kayıtlarda aynı yerdeki sondaj kazısından çıktıkları ve benzerlerinin nekropollerde bulunmasından dolayı örneklerin bir mezara ait olma olasılığı yüksektir. Akşehir'in Sığıronü'ndeki temel kazısında bulunan U14 ise bulbous formlu unguentariumlar grubuna dahildir; MÖ 1. yüzyılın sonları – MS 1. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir (Kat. No. 14). Bu unguentariumların tarihlerine bakıldığında, Akşehir'in (*Philomelion*) özellikle Geç Hellenistik-Erken Roma ve Roma İmparatorluk Dönemi'nde faal bir kent olduğu ortaya çıkmaktadır. Unguentariumların benzerlerinin genelinin Anadolu kökenli olması, incelenen örneklerinde Anadolu kökenli olabileceklerini düşündürmektedir.

Katalog*

Kat. No/ Lev.: 1/ 1: U1

Form: Fusiform

Müze Env. No: 70-34

Bulunduğu Yer: -

Müzeye Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüler: A.Ç.: 2 cm, Y.: 8.9 cm, K.Ç.: 1 cm

Kil: 5 YR 6/1 (gray), sık dokulu, gözeneksiz, mika katkılı kil. **Astar:** 10 YR 5/1 (gray)

Karşılaştırma: Jones 1950, Pl. 135: 234; Αλλαμανη – Τζαναβαρη 1990, 79, a:1; Camilli 1999, 14, Fig. 5: VI; Tuluk 1999, Abb. 2: a; Civelek 2001, Lev. 29: U5; Çokay Kepçe 2017, 48, L37.3.

Tarih: MÖ 4. yüzyılın sonları – 3. yüzyıl

Kat. No/ Lev.: 2/ 1: U2

Form: Fusiform

Müze Env. No: 73-70

Bulunduğu Yer: -

Müzeye Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüler: A.Ç.: 2.5 cm, Y.: 9 cm, K.Ç.: 2 cm

Kil: 7.5 YR 8/4 (pink), sık dokulu, gözeneksiz, kireç ve mika katkılı kil. **Astar:** 7.5 YR 8/2 (pinkish white)

Karşılaştırma: Tuluk 1999, Abb. 6: f; Civelek 2006, Çiz. 7; Dündar 2008, Lev. 12: U107; Kaya – Temür 2021, 150, Şek. 16.

Tarih: MÖ 2. yüzyılın sonları – 1. yüzyıl

Kat. No/ Lev.: 3/ 1: U3

Form: Fusiform

Müze Env. No: 21-1

Bulunduğu Yer: -

Müzeye Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüler: A.Ç.: 3.5 cm, Y.: 22 cm, K.Ç.: 4.5 cm

Kil: 7.5 YR 8/4 (pink), sık dokulu, gözeneksiz, kireç ve mika katkılı kil. **Astar:** 7.5 YR 8/3 (pink)

Karşılaştırma: Tuluk 1999, Abb. 10: c; Demir 2020, 143, Fig. 1: U8.

Tarih: MÖ 1. yüzyılın sonları

Kat. No/ Lev.: 4/ 1: U4

Form: Fusiform

Müze Env. No: 70-167

Bulunduğu Yer: -

Müzeye Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüler: A.Ç.: 4 cm, Y.: 24 cm, K.Ç.: 7 cm

Kil: 2.5 YR 7/6 (light red), sık dokulu, gözeneksiz, kireç ve mika katkılı kil. **Astar:** -

Karşılaştırma: Tuluk 1999, Abb. 10: c; Lafli 2003, Taf. 169: f; Yaşar 2010, Res. 9: U61; Yıldız 2016, 23, Fig. 8; Kasapoğlu 2021, 210, Res. 10: Kat. 11; Temur – Kaya 2022, 459, Foto. 14.

Tarih: MÖ 1. yüzyılın sonları – MS 1. yüzyıl

Kat. No/ Lev.: 5/ 2: U5

Form: Fusiform

Müze Env. No: 11-19

Bulunduğu Yer: Akşehir Altunkalem Mahallesi

Müzeye Geliş Şekli: Sondaj Kazısı

Ölçüler: A.Ç.: 3.8 cm, Y.: 24 cm, K.Ç.: 4.7 cm

Kil: 2.5 YR 7/8 (light red), sık dokulu, gözeneksiz, kireç ve mika katkılı kil. **Astar:** 7.5 YR 8/4 (pink)

Karşılaştırma: Fırat 2012, 309, Çiz. 17; Nasıfoğlu 2021, 146, Res. U172.

Tarih: MS 1-2. yüzyıl

* Katalogda kullanılan kısaltmalar: Kat. No: Katalog Numarası, Lev.: Levha, Müz. Env. No: Müze Envanter No, A.Ç.: Ağız Çapı, Y: Yükseklik, K.Ç.: Kaide Çapı. Kil ve astar renginin belirlenmesinde Munsell Soil Color Chart (2015) renk kataloğu kullanılmıştır.

Kat. No/ Lev.: 6/ 2: U6

Form: Fusiform

Müze Env. No: 15-19

Bulunduğu Yer: -

Müze Geliş Şekli: Satın alma

Ölçüler: A.Ç.: 3 cm, Y.: 27 cm, K.Ç.: 5 cm

Kil: 7.5 YR 8/6 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz, mika katkılı kil. **Astar:** 7.5 YR 8/4 (pink)

Karşılaştırma: Lafli 2003, Taf. 166: d; Fırat 2012, 309, Çiz. 17; Kaya 2019, Lev. 31: Res. 1; Nasıfoğlu 2021, 146, Res. U172; Temur – Kaya 2022, 459, Foto. 11.

Tarih: MS 1. yüzyıl – 2. yüzyılın son çeyreği

Kat. No/ Lev.: 7/ 2: U7

Form: Fusiform

Müze Env. No: 11-18

Bulunduğu Yer: Akşehir Altunkalem Mahallesi

Müze Geliş Şekli: Sondaj Kazısı

Ölçüler: A.Ç.: 3.4 cm, Y.: 24 cm, K.Ç.: 4 cm

Kil: 7.5 YR 7/6 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz, mika katkılı kil. **Astar:** 7.5 YR 8/3 (pink)

Karşılaştırma: Lafli 2003, Taf. 168: e; Şimşek vd. 2011, Lev. 71: 113; Nasıfoğlu 2021, 146, Res. U173; Öz 2022, 74, Fig. 5: U19; Temur – Kaya 2022, 459, Foto. 13.

Tarih: MS 1. yüzyılın sonları – 2. yüzyılın sonları

Kat. No/ Lev.: 8/ 2: U8

Form: Kubbe Ağızlı

Müze Env. No: 11-4

Bulunduğu Yer: -

Müze Geliş Şekli: Satın Alma

Ölçüler: A.Ç.: 2.3 cm, Y.: 8 cm, K.Ç.: 3 cm

Kil: 7.5 YR 7/3 (pink), sık dokulu, gözeneksiz, kireç ve mika katkılı kil. **Astar:** 7.5 YR 8/2 (pinkish white)

Karşılaştırma: Jones 1950, Pl. 135: 225; Hayes 1991, Pl. 14: 13; Nasıfoğlu 2021, 137, Res. U49.

Tarih: MÖ 2. yüzyıl

Kat. No/ Lev.: 9/ 3: U9

Form: Bulbous

Müze Env. No: 06-28

Bulunduğu Yer: -

Müze Geliş Şekli: Satın Alma

Ölçüler: A.Ç.: 2.9 cm, Y.: 7.3 cm, K.Ç.: 2.5 cm

Kil: 5 YR 8/4 (pink), sık dokulu, gözeneksiz, kireç ve mika katkılı kil. **Astar:** 10 R 6/1 (reddish gray)

Karşılaştırma: Hayes 1976, 104, Pl.19: 158; Anderson-Stojanović 1992, Pl. 71: 599; Tuluk 1999, Abb.12: c; Şimşek vd. 2011, Lev. 63: 18; Ergürer 2012, 601, Lev. 47: 101; Demir 2020, 144, Fig. 2: U17; Nasıfoğlu 2021, 141, Res. U99; Doğan 2022, 172, Fig. 5: 2.

Tarih: MÖ 1. yüzyılın ortaları – MS 1. yüzyıl

Kat. No/ Lev.: 10/ 3: U10

Form: Bulbous

Müze Env. No: 69-45

Bulunduğu Yer: -

Müze Geliş Şekli: Satın Alma

Ölçüler: A.Ç.: 3 cm, Y.: 5.9 cm, K.Ç.: 2.5 cm

Kil: 10 YR 7/1 (light gray), sık dokulu, gözeneksiz, kireç ve mika katkılı kil. **Astar:** 10 YR 5/1 (gray)

Karşılaştırma: Jones 1950, Pl. 159: 734; Ladstätter 2005, Taf. 156: K184-185; Yaşar

2010, Res. 17: U126; Ergürer 2012, 601, Lev. 47: 101; Demir 2020, 144, Fig. 2: U17; Doğan 2022, 172, Fig. 5: 3.

Tarih: MÖ 1. yüzyıl ortaları – MS 1. yüzyıl ikinci yarısı

Kat. No/ Lev.: 11/ 3: U11

Form: Bulbous

Müze Env. No: 11-16

Bulunduğu Yer: Akşehir Altunkalem Mahallesi

Müze Geliş Şekli: Sondaj Kazısı

Ölçüler: A.Ç.: 2.9 cm, Y.: 8.2 cm, K.Ç.: 2.5 cm

Kil: 7.5 YR 8/3 (pink), sık dokulu, gözeneksiz, kireç ve mika katkılı kil. **Astar:** 7.5 YR 7/6 (reddish yellow)

Karşılaştırma: Anderson-Stojanović 1992, Pl. 71: 599; Tuluk 1999, Abb.12: c; Yaşar 2010, Res. 12: U75; Ergürer 2012, 597, Lev. 43: 90; Çokay Kepçe 2017, 51, La.97.U.37; Nasıfoğlu 2021, 140, Res. U94.

Tarih: MÖ 1. yüzyılın sonları – MS 1. yüzyıl

Kat. No/ Lev.: 12/ 3: U12

Form: Bulbous

Müze Env. No: 96-47

Bulunduğu Yer: -

Müze Geliş Şekli: Satın Alma

Ölçüler: A.Ç.: 3 cm, Y.: 10.2 cm, K.Ç.: 2.5 cm

Kil: 7.5 YR 5/1 (gray), sık dokulu, gözeneksiz, taşçık ve mika katkılı kil. **Astar:** 2.5 YR 7/1 (light reddish gray)

Karşılaştırma: Anderson-Stojanović 1992, Pl. 70: 585; Civelek 2001, Lev. 34: U21; Saraçoğlu 2011, 42, Fig. 4: U38; Demir 2020, 144, Fig. 2: U21.

Tarih: MÖ 1. yüzyıl – MS 1. yüzyıl

Kat. No/ Lev.: 13/ 4: U13

Form: Bulbous

Müze Env. No: 69-32

Bulunduğu Yer: -

Müze Geliş Şekli: Satın Alma

Ölçüler: A.Ç.: 2.3 cm, Y.: 9.8 cm, K.Ç.: 4 cm

Kil: 10 YR 6/4 (light yellowish brown), sık dokulu, gözeneksiz, kireç ve mika katkılı kil. **Astar:** 10 YR 6/3 (pale brown)

Karşılaştırma: Jones 1950, Pl. 159: 735; Hayes 2008, Pl. 89: 1767; Aydın Tavukçu 2006, 379, Lev. 54: 202-203; Yaşar 2010, Res. 17: U129; Saraçoğlu 2011, 42, Fig. 4: U39; Şimşek vd. 2011, Lev. 64: 19; Nasıfoğlu 2021, 139, Res. U65.

Tarih: MÖ 1. yüzyılın sonları – MS 1. yüzyılın ortaları

Kat. No/ Lev.: 14/ 4: U14

Form: Bulbous

Müze Env. No: 79-7

Bulunduğu Yer: Akşehir Sığırönü Yöresi Temel Kazısı

Müze Geliş Şekli: Temel Kazısı

Ölçüler: A.Ç.: 2.9 cm, Y.: 12 cm, K.Ç.: 3 cm

Kil: 5 YR 7/8 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz, kireç ve mika katkılı kil. **Astar:** 2.5 YR 7/8 (light red)

Karşılaştırma: Jones 1950, Pl. 159: 735; Civelek 2001, Lev. 34-35: U21, U43; Aydın Tavukçu 2006, 379, Lev. 54: 202-203; Yaşar 2010, Res. 17: U129; Saraçoğlu 2011, 42, Fig. 4: U39; Demir 2020, 144, Fig. 2: U21; Nasıfoğlu 2021, 139, Res. U65.

Tarih: MÖ 1. yüzyılın sonları – MS 1. yüzyılın ortaları

Kat. No/ Lev.: 15/ 4: U15

Form: Bulbous

Müze Env. No: 11-15

Bulunduğu Yer: -

Müze Geliş Şekli: Satın Alma

Ölçüler: A.Ç.: 3.3 cm, Y.: 13.9 cm, K.Ç.: 3.5 cm

Kil: 7.5 YR 8/6 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz, katkısız kil. **Astar:** 10 YR 8/6 (yellow)

Karşılaştırma: Hayes 2008, Pl. 88: 1758; Demir 2020, 144, Fig. 2: U21.

Tarih: MS 1. yüzyıl

Kat. No/ Lev.: 16/ 4: U16

Form: Bulbous

Müze Env. No: 68-12

Bulunduğu Yer: -

Müze Geliş Şekli: Satın Alma

Ölçüler: A.Ç.: 2.5 cm, Y.: 11.9 cm, K.Ç.: 2 cm

Kil: 7.5 YR 8/3 (pink), sık dokulu, gözeneksiz, mika katkılı kil. **Astar:** 7.5 YR 8/2 (pinkish white)

Karşılaştırma: Camilli 1997, 146, Fig. 20: 336.6; Meriç 2002, Taf. 97: K495; Hayes 2008, Pl. 89: 1774; Nasıfoğlu 2021, 143, Res. U127.

Tarih: MS 1. yüzyıl ortaları – erken 2. yüzyıl

Kat. No/ Lev.: 17/ 5: U17

Form: Bulbous

Müze Env. No: 74-4

Bulunduğu Yer: -

Müze Geliş Şekli: Satın Alma

Ölçüler: A.Ç.: 3.8 cm, Y.: 20 cm, K.Ç.: 3.5 cm

Kil: 5 YR 6/8 (reddish yellow), sık dokulu, gözeneksiz katkısız kil. **Astar:** 7.5 YR 7/6 (reddish yellow)

Karşılaştırma: Şimşek vd. 2011, Lev. 65: 32; Demir 2020, 144, Fig. 2: U23; Nasıfoğlu 2021, 145, Res. U160.

Tarih: MS 1-2. yüzyıl

Kat. No/ Lev.: 18/ 5: U18

Form: Bulbous

Müze Env. No: 70-169

Bulunduğu Yer: -

Müze Geliş Şekli: Satın Alma

Ölçüler: A.Ç.: 4 cm, Y.: 21 cm, K.Ç.: 3.5 cm

Kil: 5 YR 8/4 (pink), sık dokulu, gözeneksiz, kireç ve mika katkılı kil. **Astar:** 7.5 YR 4/2 (brown)

Karşılaştırma: Şimşek vd. 2011, Lev. 65: 32; Demir 2020, 144, Fig. 2: U23; Nasıfoğlu 2021, 145, Res. U160.

Tarih: MS 1-2. yüzyıl

Kat. No/ Lev.: 19/ 5: U19

Form: Bulbous

Müze Env. No: 96-14

Bulunduğu Yer: -

Müze Geliş Şekli: Satın Alma

Ölçüler: A.Ç.: 4.5 cm, Y.: 24 cm, K.Ç.: 4 cm

Kil: 7.5 YR 4/2 (brown), sık dokulu, gözeneksiz, mika katkılı kil. **Astar:** 7.5 YR 8/3 (pink)

Karşılaştırma: Lafı 2003, Taf. 166: b; Şimşek vd. 2011, Lev. 70: 95, 97, 103; Demir 2020, 145, Fig. 3: U30; Erdoğan – Doğanalp 2022, 98, Fig. 19.

Tarih: MS 1-2. yüzyıl

U1

U2

U3

U4

Levha 1

U5

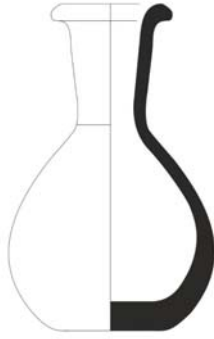
U6

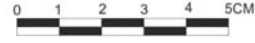
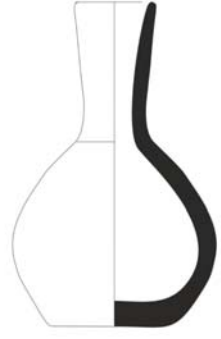
U7

U8

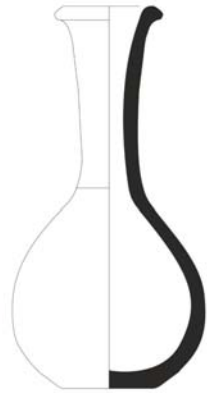
U9

U10

U11

U12

Levha 3

U13

U14

U15

U16

Levha 4

U17

U18

U19

Levha 5

Kaynakça

Αλλαμανη – Τζαναβαρη 1990

Αλλαμανη, Β., – Τζαναβαρη, Κ., “Πήλινες πυξίδες από τη Βέροια. Χρονολογικές ενδείξεις”, Β' Επιστημονική Συνάντηση για την Ελληνιστική Κεραμική: Χρονολογικά προβλήματα της ελληνιστικής κεραμικής, *Πόδος*, 151-159.

Anderson-Stojanović 1987

Anderson-Stojanović, V.R., “The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria”, *American Journal of Archaeology* 91/1, 105-122.

Anderson-Stojanović 1992

Anderson-Stojanović, V.R., *Stobi. The Hellenistic and Roman Pottery*, Princeton: Princeton University Press.

Arundell 1834

Arundell, F.W.J., *Discoveries in Asia Minor; including a description of the ruins of several ancient cities, and especially Antioch of Pisidia I*, London: R. Bentley.

Aydın Tavukçu 2006

Aydın Tavukçu, *Z. Parion Nekropolü 2005 Yılı Buluntuları*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi), Erzurum.

Bahar 2010

Bahar, H., “Akşehir-II Tarihi”, M. Bizekul (ed.), *Konya Ansiklopedisi Cilt I*, Konya, 120-122.

Berlin 1997

Berlin, A., “The Plain Wares”, S. C. Herbert (ed.), *Tel Anafa II, i. The Hellenistic and Roman Pottery*, USA: Ann Arbor, ix-244.

Bilgin 2018

Bilgin, S., “Perge'de Bulunmuş Geç Roma Dönemi Damgalı Unguentariumları”, T. Kahya, A. Özdzibay, N. Tüner Önen ve M. Wilson (eds.), *Uluslararası Genç Bilimciler Buluşması II: Anadolu Akdenizi Sempozyumu 04-07 Kasım 2015- Sempozyum Bildirileri*, Antalya, 115-130.

Camilli 1997

Camilli, A., “Note per una tipologia dei Balsamari Romani a fondo Piatto”, *AEspA* 70, 125-148.

Camilli 1999

Camilli, A., *Ampullea. Balsamari ceramici di età ellenistica e romana*, Roma: Palombi.

Civelek 2001

Civelek, A., *Tralleis Nekropolis Buluntuları Işığında Hellenistik ve Roma Dönemi Seramiği*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi), İzmir.

Civelek 2006

Civelek, A., “Stratonikeia-Akdağ Nekropolisinden Bir Mezar”, *Anadolu* 30, 47-64.

Çokay Kepçe 2017

Çokay Kepçe, S., *Perge Batı Nekropolis Mezar Buluntuları. 1997-2007 Yılları Arasında 169 Numaralı Parselde Yürütülen Çalışmalar*, İstanbul: Ege Yayınları.

Demir 2020

Demir, A., “Giresun Müzesi’nde Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”, *Arkeoloji Dergisi* 25, 131-147.

Doğan 2022

Doğan, T., “Unguentaria in the Edirne Archaeology and Ethnography Museum”, *Arkeoloji Dergisi* 28, 149-174.

Drew-Bear 1976

Drew-Bear, T., “Local Cults in Graeco-Roman Phrygia”, *Greek, Roman and Byzantine Studies* 17, 247-268.

Dündar 2008

Dündar, E., *Patara IV.1. Patara Unguentariumları*, İstanbul: Ege Yayınları.

Erdoğan – Doğanalp 2022

Erdoğan, A., – Doğanalp, D., “Tripolis 2007-2009 Kazılarında Ele Geçen Unguentariumlar Üzerine Bir Değerlendirme”, *Arkeoloji Dergisi* 28, 79-100.

Ergürer 2012

Ergürer, H. E., *Parion Roma Dönemi Seramiği*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi), Erzurum.

Fırat 2012

Fırat, M., “Isparta Müzesi Seramik Koleksiyonu: Unguentaria”, B. Hürmüzlü, M. Fırat ve A. Gerçek (eds.), *Pisidia Araştırmaları I. Sempozyum Bildiri Kitabı (05-06.11.2012)*, Isparta, 294-311.

Hellström 1965

Hellström, P., *Labraunda II. I. Pottery of Classical and Later Date Terracotta Lamps and Glass*, Lund: CWK Gleerup.

Hayes 1976

Hayes, J. W., *Roman Pottery in the Royal Ontario Museum A Catalogue*, Toronto.

Hayes 1991

Hayes, J. W., *Paphos III. The Hellenistic and Roman Pottery*, Nicosia: The Department of Antiquities.

Hayes 1997

Hayes, J. W., *Handbook of Mediterranean Roman Pottery*, London: British Museum Press.

Hayes 2008

Hayes, J. W., *The Athenian Agora 32. Roman Pottery: Fine-Ware Imports*, Princeton: Edwards Brothers.

Jones 1950

Jones, F. F., “The Pottery”, H. Goldman (ed.), *Excavations at Gözülü Kule, Tarsus: The Hellenistic and Roman Periods*, Princeton: Princeton University Press.

Kasapoğlu 2021

Kasapoğlu, H., “Antik Kaynaklar’dan Materyal Kültüre Bir Mezar Kontekstinin Okunması – Parion’dan (Efsanevi) Ophiogen Sülalesi (?) Mensubu Bir Şifacı Mezarı”, *Anadolu Araştırmaları* 24, 117-216.

Kaya 2019

Kaya, D., *Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea) Kazıları Unguentariumları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi), Edirne.

Kaya – Temür 2021

Kaya, B., – Temür, A., “Amisos’tan Bir Grup Mezar Buluntusu: Unguentarium”, *Tüba-ke* 23, 141-160.

Ladstätter 2005

Ladstätter, S., “Keramik”, H. Thüs (hrsg.), *Hanghaus 2 in Ephesos. Die Wohninheit 4 Baubefund, Ausstattung, Funde, FiE VIII/6*, Wien: Verlag, 230-358.

Laflı 2003

Laflı, E., *Studien zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kilikien und Pisidien (SüdTürkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Universität zu Köln), Köln.

Lapp 1961

Lapp, P. W., “Palestinian Ceramic Chronology 200 B.C. – A.D. 70”, *American Schools of Oriental Research* 3, v-230.

Leake 1824

Leake, W.M., *Journal of a Tour in Asia Minos, with Comparative Remarks on the Ancient and Modern Geography of that Country*, London: J. Murray.

Meriç 2002

Meriç, R., *Spathellenistisch-römische Keramik und Kleinfunde aus einem Schachtbrunnen am Staatsmarkt in Ephesos*, Wien: Österreichischen Akademie der Wissenschaften.

Nasifoğlu 2021

Nasifoğlu, A., *Adana Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi), Erzurum.

Öz 2022

Öz, C., “Myra’nın Liman Yerleşimi Andriake’de Ele Geçen Geç Roma Dönemi Unguentariumları”, *Tarih Araştırmaları Dergisi* XLI/71, 59-89.

Öz 2022

Öz, E., “Diyarbakır Arkeoloji Müzesi’nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”, *SRMKA* 4, 51-75.

Ramsay 1960

Ramsay, W.M., *Anadolu’nun Taribi Coğrafyası*, M. Pektaş (çev.), Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

Rotroff 2006

Rotroff, S.I., *The Athenian Agora XXIX. Hellenistic Pottery The Plain Wares*, Princeton: The American School of Classical Studies at Athens.

Saraçoğlu 2011

Saraçoğlu, A., “Hellenistic and Roman Unguentaria from the Necropolis of Tralleis”, *Anadolu* 37, 2011, 1-42.

Strabon

Strabon, *Antik Anadolu Coğrafyası (Geographika: XII-XIII-XIV)*, A. Pekman (çev.), 1993, İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Şimşek vd. 2011

Şimşek, C., Okunak, M. – Bilgin, M., *Laodikeia Nekropolü (2004-2010 Yılları)*, İstanbul: Ege Yayınları.

Temur – Kaya 2022

Temur, A., – Kaya, B., “Samsun Müzesi’nde Bulunan Hellenistik ve Roma Dönemi Unguentariumları”, *Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* 8/16, 433-465.

Tuluk 1999

Tuluk, G. G., “Die Unguentarien im Museum von İzmir”, *Anatolia Antiqua* VII, 127-166.

Yaşar 2010

Yaşar, A., *Milet Müzesi’nde Bulunan Hellenistik ve Roma Dönemi Unguentariumları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi), Aydın.

Yıldız 2016

Yıldız, V., “Akhisar Arkeoloji Müzesi’nde Bulunan Unguentariumlar”, *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi* 14/1, 1-24.

Seleucia | Sayı XIV | Mayıs 2024

A Comment on the Two Mold-Blown Glass Vessels from Anatolia: Christian Affiliations in Roman Imperial Glass

Anadolu Buluntusu Kalıba Üfleme İki Cam Vazo Konusunda Bir Yorum: Roma İmparatorluk Dönemi Camculuğunda Hıristiyanlıkla İlgili Çağrışımlar
Emel Erten – Güven Sevencan
11

Isaura Territoriumu'ndan Yeni Bir Yazıt
A New Inscription From Isaura's Territorium
Osman Doğanay - Murat Aydaş
23

2017-2019 Lebedos Yüzey Araştırmalarında Ele Geçen Siyah Firnisli Attika Seramikleri
Attic Black-Glazed Pottery from Lebedos Discovered During Archaeological Surveys from 2017 to 2019
Figen Çevirici-Coşkun
31

Ahlat Müzesi'nden Bir Grup Urartu Eseri
A Group of Urartian Artifacts from Ahlat Museum
Bilcan Gökce - Mikail Ercek - İlhan Kılıç
65

Sinop Balatlar Kilisesi Kazılarında Ele Geçen Herakleia Pontika Amphora Buluntuları
Heracleia Pontica Amphorae from Sinop Balatlar Church Excavations
Gülseren Kan Şahin – Ebru Batmaz
85

Yeni Arkeolojik Araştırmalar Işığında Avanos ve Çevresi: Geç Hellenistik Dönem'den Geç Antik Çağ'a
Avanos and its Environs in the Light of Recent Archaeological Research: From the Late Hellenistic Period to Late Antiquity
Handan Yıldızhan
119

Trade Relations of Tarsus in the Light of Amphora Finds: From Roman Imperial Period to Late Antiquity
Amphoralar Işığında Tarsus'un Ticari İlişkileri: Roma İmparatorluk Dönemi ve Geç Antik Çağlar
Erkan Alkaç
149

British Museum'da Bulunan Phryg Başlıklı ve Yaşmaklı Bir Büst
The Bust with Phrygian Cap and Yashmak in the British Museum
Meral Hakman
167

Eminler Höyük Erken Tunç Çağı III Seramik Buluntuları ve MÖ III. Binyıl Sonlarında Karaman Ovası
Eminler Höyük Early Bronze Age III Pottery and Karaman Plain at the End of the 3rd Millennium BC
Yalçın Kamış – Tuğçe Şener
187

A Stamped Rhodian Amphora from the British Museum: A New Eponym-Fabricant Couple
British Museum'dan Mühürlü Bir Rhodos Amphorası: Yeni Bir Yönetici-Üretici Çifti
Erkan Alkaç – Handegül Canlı
217

Sisan Höyük'ten Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri
Hellenistic and Roman Pottery from Sisan Höyük
Hatice Körsulu – Cemile Gültekin
229

Koloe (İzmir-Kiraz) Buluntusu Roma Heykeltıraşlık Eserleri Üzerine Yorumlar
Comments on the Roman Sculpture from Koloe (Kiraz - İzmir)
Ali Özkan
273

Büyük Deller Hellenistik Dönem Seramikleri Üzerine Ön Değerlendirmeler
Preliminary Analysis of the Hellenistic Pottery from Büyük Deller
Burcu Tüysüz - Işıl Demirtaş - Pınar Çaylı
297

Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'nden Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium
A Group of Terracotta Unguentaria from Akşehir Nasreddin Hodja Archaeology and Ethnography Museum
Nizam Abay – Cüneyt Öz
329

ISSN 2148-4124

ISBN 978-625-6925-52-6

9 786256 925526

